

Osetskiy Valerii, Polivanov Vladimir. The Transmission Mechanism of Cycling Innovative Economic Development. The article examines the essence of innovative transmission mechanism-cyclical nature of uneven economic development. As the analysis of the research results shows the cyclical fluctuations of innovation activity as an essential characteristic of the national economy are in an unstable, uncertain and poorly intended environment saturated with endogenous and exogenous economic factors. The research defines the feasibility of the study of the manifold economic pulse, the pulse of demand and monetary and fiscal impulses which in varying degrees are responsible for most of cyclical fluctuations. The paper found that the economic impulses – an integral part of innovation development of economy, the effects of which are spread by multiple transmission channels, it is one of the key macroeconomic variables to assess the current competitive situation of the country, as well as a long-term cyclical innovative development. It is also confirmed that the current wave-like fluctuations in economic activity in developed countries are able to synchronize to the lifting stage. The study needed highlight certain aspects of the theory of recurrence, as well as the different approaches of economic analysis of the impact of pulses on the innovative development of the economy. The study of sources of innovation impulses come to the conclusion that innovation impulses must be carefully considered in the analysis of the causes of cyclical fluctuations in the economy. There was a need to improve the innovation and the transmission of qualitative changes in the system of economic modernization. The research revealed that the transmission mechanism is cyclical and innovative development may be the most reliable basis for the formation of science-based ideas about the long-term prospects for economic development.

Key words: transmission mechanism, economic impulses, cyclical, cyclical fluctuations, innovative development.

УДК 338.439.5/.6:631.15: 636.5 (477)

Сергій Григор'єв – аспірант кафедри глобальної економіки
Національного університету біоресурсів і природокористу-
вання України

Забезпечення продовольчої безпеки України за допомогою національного виробництва продукції галузі птахівництва

У статті розглянуто проблему підтримання прийнятної рівня продовольчої безпеки, яку визначено як важливу складову частину національної безпеки в концепції розвитку АПК. Доведено, що птахівництво – одна з найдинамічніших галузей тваринництва України, яка здатна покращити продовольчу безпеку України. Установлено, що істотне збільшення обсягів виробництва м'яса птиці можливе лише за умови сприятливого інвестиційного клімату в галузі, що обумовлюється стабільною, прогнозованою державною політикою на підтримку вітчизняного товаровиробника в бюджетній, кредитній, цінній та регулятивній сферах державного управління, а також у налагодженні випуску технологічного обладнання з урахуванням інноваційних технологій. Визначено умови, загрози та фактори забезпечення продовольчої безпеки України шляхом національного виробництва продукції галузі птахівництва.

Ключові слова: розвиток, продовольча безпека, ринок, галузь, продовольство, птахівництво.

Постановка наукової проблеми та її значення. Дослідження загроз і перспектив забезпечення продовольчої безпеки – актуальна проблема, оскільки в ній концентруються ключові напрями аграрної політики та економічної реформи в умовах сучасних викликів. У цьому процесі відображено реальні тенденції розвитку сільськогосподарського виробництва, стан ринку і його споживачів, визначено ступінь залежності від світового ринку продовольства з метою створення найважливішої системи життєзабезпечення – продовольчої безпеки.

По-перше, орієнтація АПК на задоволення лише фізіологічного рівня споживання є нічим іншим, як підтриманням лише фізіологічного, а не продуктивного життя людини.

По-друге, споживання харчових продуктів навіть згідно з науково обґрунтованими нормами ще не є свідченням продовольчої безпеки, оскільки їхня якість може бути низькою [3, с.180].

По-третє, кількісне забезпечення продовольством і сировиною як населення, так і промисловості вважається лише передумовою продовольчої безпеки, тоді як у фактичному забезпеченні потрібно зважати на параметри фізичної та економічної доступності продовольства [4, с.197].

Аналіз досліджень цієї проблеми. Питання забезпечення продовольчої безпеки піднімаються в працях зарубіжних та вітчизняних науковців. Серед українських учених потрібно виокремити таких, як Ю. Білик, В. Бойко, П. Борщевський, О. Гойчук, Л. Дейнеко, Г. Калетнік, С. Кваша, Є. Кирилюк,

М. Корецький, П. Саблук, В. Шамрай, С. Шкарлет та ін. Серед зарубіжних теоретиків питаннями забезпечення продовольчої безпеки займалися такі вчені, як В. Балабанов, Е. Барбер, Є. Борисенко, Г. Конвей, Є. Серова й ін. Завдяки їхнім дослідженням сформовано основні наукові положення, спрямовані на підвищення продовольчої безпеки країни. Проте дослідження проблем продовольчої безпеки, зокрема в умовах сучасних викликів, не можна вважати вичерпаними.

Мета статті – визначення місця галузі птахівництва в забезпеченні населення високоякісними продуктами харчування та ролі галузі в забезпеченні продовольчої безпеки України.

Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів дослідження. Забезпечення продовольчої безпеки в умовах сучасних викликів визначено в якості одного з основних напрямів державної політики з питань національної безпеки в економічній сфері [1].

Стратегією національної безпеки України передбачено необхідність забезпечення послідовності в здійсненні земельної реформи, забезпеченні на практиці пріоритетного розвитку агропромислового комплексу як основи продовольчої безпеки держави [2, с. 3–13]. Проте зазначені законодавчі акти мають суто декларативний характер і не визначають чітких механізмів управління системою продовольчої безпеки.

Вітчизняні науковці, зокрема В. Бойко, В. Власов, Б. Пасхавер, досліджуючи проблему підтримання прийняттого рівня продовольчої безпеки, справедливо зазначають, що головною компонентою здоров'я нації, нормального відтворення людського потенціалу є доступне збалансоване харчування на основі екологічно чистої продукції [5].

За твердженням О. В. Березіна, продовольча безпека як важлива складова частина національної безпеки в концепції розвитку агропродовольчого виробництва повинна визначати мінімально необхідний рівень виробництва продовольчої сировини та продуктів харчування, підтримка якого повинна стати державним пріоритетом [6]. Зважаючи на вищесказане, очевидно, що в системі формування продовольчої безпеки, а отже й економічної безпеки, значна роль належить агропродовольчому виробництву як визначальному джерелу забезпечення країни продовольством. Основою агропродовольчого комплексу потрібно вважати сільське господарство, оскільки саме воно забезпечує виробництво сировини для подальшого виготовлення продовольчих товарів.

Щодо стратегії забезпечення продовольчої безпеки України, то це питання набуває значного розвитку через поширення монокультурного типу аграрного виробництва, обмеженість природних ресурсів, а також постійне підвищення цін на продукти харчування. В Україні зростання цін на продовольство відчувається дуже гостро, оскільки витрати на харчування в загальній їх структурі складають понад половину, а реальні доходи населення постійно скорочуються через погіршення соціально-економічної ситуації в країні.

Україна у 2013 р. займала середні позиції серед 107 країн світу й перебувала на 47 місці. Проте показник продовольчої безпеки України значно погіршився, порівняно з високорозвиненими країнами, Україна посідає 25 місце з 31 країни. Така ситуація пояснюється високою часткою витрат домашніх господарств на продукти харчування й труднощами в транспортуванні продуктів [7, с. 66].

Основні критерії продовольчої безпеки та норми споживання продуктів харчування регулюються Методикою визначення основних індикаторів продовольчої безпеки, затвердженою постановою Кабінету Міністрів України «Деякі питання продовольчої безпеки» від 05.12.2007 р. № 1379, та методичними рекомендаціями щодо розрахунку рівня економічної безпеки України, затвердженими Наказом Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 29.10.2013 р. №1277. Міністерство економіки щороку представляє звіт про стан продовольчої безпеки.

Добова енергетична цінність раціону людини у 2013 р. становила 2969 ккал, що на 18,8 % перевищує пороговий показник (2500 ккал). Починаючи з 90-х років, більшим таке перевищення було лише у 2008 р. – на 19,9 % та у 1990 р. – на 43,9 %. Українці продовжують споживати основну частину калорій за рахунок продукції рослинного походження, адже продукція тваринництва в рази дорожча. Позитивним явищем є хоч і незначне, але постійне зростання в динаміці частки продукції тваринництва.

Птахівництво – найбільш динамічна галузь тваринництва в Україні, яка здатна в найближчі роки покращити забезпечення населення високоякісними продуктами харчування та зміцнити продовольчу безпеку держави. В Україні птахівництво відіграє одну з головних ролей щодо забезпечення населення країни поживними продуктами харчування, а промисловість – сировиною. Нині серед усіх країн світу Україна має одні з найвищих темпів збільшення виробництва продукції птахівництва, про що свідчить щорічне зростання поголів'я птиці, а також виробництва м'яса та яєць.

У зв'язку з цим останніми роками Україна дещо зменшила залежність від імпортних поставок продукції птахівництва (хоча імпорт м'яса птиці залишається доволі великим) та збільшила свій

експортний потенціал. Такі позитивні кроки, зроблені Україною, уселяють надію, що в найближчому майбутньому вона зуміє забезпечити внутрішній ринок потрібною кількістю продукції птахівництва й вийти на ринки країн Східної Європи. Але, щоб цього досягти, вітчизняним товаровиробникам слід підвищити якість продукції, розширити її асортимент за рахунок виробництва продуктів переробки яєць і підвищити його ефективність.

За підсумками минулого року, Україна входить до десятки провідних країн світу – виробників та експортерів птахівничої продукції.

Україна перетворилася з імпортера в експортера продукції птахівництва. Так, експорт м'яса птиці у 2013 році становив 145,4 тис. т, що в 1,8 раза більше, ніж у 2012 р. За прогнозними планами підприємств галузі на 2014 рік, зростання виробництва м'яса птиці становитиме близько 100 тис. т, також планується збільшення експорту м'яса птиці на 30 тис. т до рівня 175 тис. т. На експорт поставляють переважно заморожене м'ясо. До 2014 р. найбільшими споживачами української курятини були країни Митного союзу, Середньої Азії, Близького Сходу, Північної Африки [9].

На сьогодні птахівничі підприємства експортують яйця та яєчні продукти в 50 країн світу, а м'ясо та м'ясопродукти птиці – у 37 країн. Збільшення обсягів експорту продукції птахівництва постійно супроводжується розширенням його географії. У минулому році Україна отримала право експортувати м'ясо птиці до країн Європейського Союзу, що є ще одним підтвердженням упровадження світових стандартів виробництва на вітчизняних птахопідприємствах та лідерства птахівництва серед інших галузей тваринництва.

Основними факторами, які забезпечили зростання обсягів виробництва, є значні приватні інвестиції в технічне переоснащення й розширення виробничих потужностей птахівничих підприємств, якісне покращення племінних ресурсів, сучасний менеджмент і державна підтримка галузі.

На сьогодні птахопідприємства України – це сучасні вертикально інтегровані підприємства, що виробляють високоякісну продукцію під власними торговими марками. На них запроваджено системи якості продукції згідно з ISO 9 000 та ISO 22 000, а також систему забезпечення безпечності харчових продуктів тваринного походження HACCP [4].

Насамперед, потрібно відзначити, що птахівництво – це багатовекторна галузь, функціонування якої вимагає розроблення складних технологій, спрямованих на утримання птиці, організацію праці, застосування модернізованого устаткування при різних технологічних операціях, застосування науково обґрунтованих норм продуктивності [8].

Для подальшого розвитку галузі птахівництва й забезпечення продовольчої безпеки України потрібні, окрім інвестицій, технічне переоснащення та розширення виробничих потужностей птахівничих підприємств, якісне покращення племінних ресурсів, сучасний менеджмент і державна підтримка. Усе це повинно здійснюватися за допомогою запровадження спеціальних режимів оподаткування податком на додану вартість, доплатою сільгоспідприємствам за проданих на забій кондиційних курей-бройлерів, частковим фінансуванням програми селекції в птахівництві, здійсненням фінансової підтримки підприємств через механізм здешевлення коротко- й довгострокових кредитів, частковою компенсацією 30 % вартості складної сільськогосподарської техніки вітчизняного виробництва, кліткового обладнання та придбання його за умовами фінансового лізингу.

Проте для покращення продовольчої безпеки України істотне збільшення обсягів виробництва м'яса птиці можливе лише за умови сприятливого інвестиційного клімату в галузі, що обумовлюється стабільною, прогнозованою державною політикою на підтримку вітчизняного товаровиробника в бюджетній, кредитній, цінній і регулятивній сферах державного управління, а також у налагодженні випуску технологічного обладнання з урахуванням інноваційних технологій.

Висновки та перспективи подальшого дослідження. Для усунення основних загроз і забезпечення продовольчої безпеки потрібно здійснити такі кроки: по-перше, забезпечити мінімальне адміністративного втручання в ціноутворення на сільськогосподарську продукцію; по-друге, забезпечити без обмежень здійснення експорту сільськогосподарської продукції; по-третє, зробити прозорим ринок землі та відповідної земельно-інформаційної бази даних; по-четверте, гармонізувати систему стандартизації сільгосппродукції з нормами, що застосовуються в ЄС; по-п'яте, забезпечити розвиток кредитно-фінансових механізмів підтримки сільгоспвиробників, у т. ч. лізингу сільськогосподарської техніки. Також потрібно зазначити, що підвищення ефективності державного управління агропромисловим комплексом і ролі місцевих органів виконавчої влади повинно відбуватися за допомогою перерозподілу на користь місцевих органів влади повноважень і коштів, необхідних для реалізації проектів комплексного розвитку сільських територій.

Продовольча безпека нашої держави шляхом національного виробництва продукції птахівництва може бути забезпечена за виконання таких умов:

- населення країни забезпечене екологічно чистими, повноцінними та корисними для здоров'я продуктами галузі птахівництва вітчизняного виробництва за науково обґрунтованими нормами та раціонами їх споживання, із врахуванням віку, статі, умов праці, природно-кліматичних умов і національних традицій;
- ціни на продукти галузі птахівництва доступні всім багатодітним сім'ям, пенсіонерам, працівникам, незалежно від національної належності та професії;
- агропромисловий комплекс, рибне й лісове господарство впевнено розвиваються та мають резерви, що дають змогу нарощувати виробництво продовольства для оновлення страхових запасів і збільшення запасів на випадок надання допомоги іншим країнам, де трапилося стихійне лихо чи війна;
- політика природоохорони та природовідновлення на практиці забезпечують збереження й покращення середовища проживання.

Оцінивши сучасний стан продовольчої безпеки, можна виокремити низку негативних характеристик, зокрема зниження купівельної спроможності населення у 2014–2015 рр.; недосконале державне регулювання зовнішньої торгівлі продовольством; немає умов для стабільного функціонування ринку продовольства; не створено умов для стабільного зростання обсягів виробництва основних видів сільськогосподарської продукції, у тому числі й продукції галузі птахівництва.

Джерела та література

1. Лисецький А. С. Продовольча безпека України: теорія, методологія, емпіричний аналіз / А. С. Лисецький. – К. : Оріяни, 2005. – 374 с.
2. Статівка А. Державне регулювання продовольчого ринку України в сучасних умовах / А. Статівка // Право України. – 2001. – № 10. – С. 29–32.
3. Немченко В. В. Продовольча безпека України / В. В. Немченко // Збірник наукових праць ВНАУ. – 2012. – № 4 (70).
4. Хорунжий М. Й. Аграрна політика : [практикум для студ. магістерської прогр.] / М. Й. Хорунжий. – К. : КНЕУ, 2012. – 257 с.
5. Настич В. Г. Продовольча безпека як складова національної безпеки України / В. Г. Настич // Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу. – 2013. – № 3. – С. 43–47.
6. Калетнік Г. М. Місце і роль продовольчої безпеки / Г. М. Калетнік, Г. О. Пчелянська // Бізнесінформ. – 2014. – № 2. – С. 30–34.
7. Загурський О. М. Характеристика продовольчої безпеки України та основні фактори впливу на її рівень [Електронний ресурс] – Режим доступу : jrn1.nau.edu.ua/index.php/SR/article/.../7974.
8. Гудзь О. Є. Забезпечення сільськогосподарських підприємств фінансовими ресурсами в період змін та стабілізації / О. Є. Гудзь. – К., 2007. – № 3.
9. Дичаковська В. Ринок птиці та яйця: стабільне зростання [Електронний ресурс] / В. Дичаковська // Аграрна еліта України. – 2014. – № 1.

Сергей Григорьев. Обеспечение продовольственной безопасности Украины путем национального производства продукции отрасли птицеводства. В статье рассмотрена проблема поддержания приемлемого уровня продовольственной безопасности в стране. Продовольственную безопасность определено как важную составляющую национальной безопасности в концепции развития АПК. Доказано, что птицеводство является одной из самых динамических отраслей животноводства Украины, которая способна улучшить продовольственную безопасность страны. Установлено, что существенное увеличение объемов производства мяса птицы возможно лишь при условии благоприятного инвестиционного климата в отрасли, который обуславливается стабильной, прогнозируемой государственной политикой в поддержку отечественного товаропроизводителя в бюджетной, кредитной, ценовой и регулятивной сферах государственного управления, а также в налаживании выпуска технологического оборудования с учетом инновационных технологий. Определены условия, угрозы и факторы обеспечения продовольственной безопасности Украины путем национального производства продукции отрасли птицеводства.

Ключевые слова: развитие, продовольственная безопасность, рынок, отрасль, продовольствие.

Sergei Grigoriev. Providing of Food Safety of Ukraine is by the National Production of goods of Industry of the Poultry Farming. The problem of maintenance of acceptable food strength security is considered in the article. Food safety certainly as an important constituent of national safety in conception of development agrarian of industrial complex. It is well-proven that the poultry farming is one of the most dynamic industries of stock-raising of Ukraine that is able to improve food safety of Ukraine.

Poultry is one of those sectors of agriculture, whose development enables improved rapidly meet the growing demand for high quality food products of animal origin, that directly affects food security. In the article the modern trends in the field of poultry in Ukraine in the context of the statistical analysis of the dynamics of livestock, production of basic products – poultry and eggs, economic efficiency implementation.

It is set that substantial increase of production of meat of bird volumes maybe only on condition of favourable investment climate in industry, that is stipulated by the stable, forecast public policy in support a home commodity producer in budgetary, credit, price spheres of state administration, and also in adjusting of producing of technological equipment taking into account innovative technologies. Terms, threats and factors of providing of food safety of Ukraine, are certain by the national production of goods of industry of the poultry farming.

Key words: development, food safety, market, industry, food, poultry farming.